

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 9 september 2025
Beleid en Uitvoering - Team
Samenleving

2025_B&W_00601 Omzetten pilotproject 'Tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering' naar beleid

Auteur

Inge van der Poel

Samenstelling:

Aanwezig:

Rob Bats, burgemeester en voorzitter; Melvin Smit, wethouder; Trijn Jongman, wethouder; Marcel Scheringa, wethouder; Miriam Slomp-Dekkers, wethouder; M.W. de Graaf, gemeentesecretaris

Besluit

Het college besluit om:

1. De pilot 'samenwonen met behoud van uitkering' vanaf 1 januari 2026 om te zetten naar het vaststaand beleid.
2. De citeertitel 'Beleidsregels pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering Steenwijkerland 2025' per 1 januari 2026 te wijzigen in 'Beleidsregels tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering Steenwijkerland'.
3. Een kopie van dit collegebesluit te versturen naar de gemeenteraad.

Beschrijving

Inleiding

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 2 juli 2024 met een motie verzocht om met ingang van 2025 een pilot 'tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering' te starten, waarbij de uitkeringsgerechtigde(n) maximaal 6 maanden hun oorspronkelijke uitkering behouden en dat dit recht na deze periode vervalt.

Pilot

Samenwonen is vaak een geleidelijk proces, geen abrupte beslissing. De Participatiewet biedt momenteel weinig ruimte voor een gefaseerde overgang naar samenwonen. In feite verplicht de Participatiewet inwoners om direct formeel te gaan samenwonen. Met de pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering krijgen inwoners de tijd om op hun eigen tempo, binnen een termijn van maximaal 6 maanden, te ervaren of samenwonen iets voor hen is. Pas als zij na de proefperiode blijven samenwonen, wordt de uitkering hierop aangepast. De looptijd van de pilot is van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025. In de motie met voorstelnummer 2024-RAAD-00032 wordt verzocht om de resultaten voor de begrotingsvergadering van 11 november 2025 te presenteren.

Communicatie en deelname

De pilot is op verschillende momenten onder de aandacht gebracht via huis-aan-huisbladen en sociale media. Daarnaast is eind juni een brief verzonden aan 2.300 huishoudens die gebruikmaken van één of meerdere regelingen, waarin expliciet is gewezen op het bestaan van de pilot. Tot op heden heeft zich nog geen inwoner aangemeld voor deelname. Eén stel toonde interesse, maar voldeed niet aan de voorwaarden vanwege eerdere samenwoning binnen de gestelde termijn van vijf jaar voorafgaand aan de aanvraag. Mogelijk zijn er in Steenwijkerland sinds januari geen inwoners geweest met een bijstandsuitkering én plannen om te gaan samenwonen. Een andere verklaring kan zijn dat er meer tijd nodig is om het vertrouwen van inwoners te winnen. Deze kanttekeningen waren al in beeld bij het vaststellen van de pilot.

Pilot omzetten naar vast beleid

Het beleid sluit aan bij gewenste benadering van onze inwoners. Samenwonen op proef maakt geen deel uit van de Participatiewet in balans, maar sluit wel aan bij de cultuuromslag die de wetswijziging beoogt: niet de regels, maar de mens centraal. Daarom wordt het college, ondanks dat er tot op heden geen deelnemers zijn aan de pilot, verzocht de pilot om te zetten in vast beleid.

Gewenst resultaat

Uitkeringsgerechtigde inwoners ruimte en flexibiliteit bieden om geleidelijk de overgang naar samenwonen te verkennen.

Argumenten

1.1 Het beleid sluit aan bij de gewenste benadering van inwoners.

Samenwonen zonder directe gevolgen voor het recht op bijstand draagt bij aan bestaanszekerheid en versterkt het werken vanuit vertrouwen. De Participatiewet biedt momenteel weinig ruimte voor een gefaseerde overgang naar samenwonen. Met 'Samenwonen met behoud van uitkering' krijgen inwoners de kans om te ontdekken of ze echt willen samenwonen, zonder dat dit meteen grote (geld)problemen geeft. Het biedt ook ruimte om de veranderingen die bij samenwonen horen stap voor stap te regelen. Zo wordt de Participatiewet op een vriendelijke en sociale manier toegepast.

1.2 De pilot is in andere gemeenten succesvol geweest en samenwonen op proef is in diverse gemeenten inmiddels vast beleid.

In onder andere de gemeente Tilburg is de pilot succesvol geweest.

1.3 Het beleid sluit aan bij de beoogde cultuuromslag van de 'Participatiewet in balans'

De Participatiewet bevat diverse hardheden, waarvan sommige per 1 januari 2026 worden aangepakt via de 'Participatiewet in balans'. Voor de beoogde cultuuromslag is een meerjarige aanpak voorzien. Samenwonen op proef maakt geen deel uit van de Participatiewet in balans, maar sluit wel aan bij de beoogde cultuuromslag.

1.4 Door de pilot om te zetten naar vast beleid, ontstaat er meer ruimte voor communicatie.

In overleg met communicatie is besloten om tijdens de pilot geen papieren voorlichtingsmateriaal te verspreiden, om te voorkomen dat dit na afloop van de pilot nog in omloop zou zijn. Wanneer de pilot wordt omgezet in vast beleid, ontstaat er ruimte voor structurele communicatie en voorlichting. Zoals het ontwikkelen van flyers en het verstrekken van informatie tijdens intakegesprekken.

1.5 Samenwonen met behoud van uitkering heeft er in andere gemeenten toe geleid dat er minder vaak een ingrijpend onderzoek naar samenwoning plaats hoefde te vinden.

Samenwonen met behoud van uitkering is ook in te zetten als instrument tijdens handhavingsonderzoek wanneer er twijfel is of partners samenwonen. Als reeds met zekerheid vast te stellen is dat partners samenwonen, is inzet van dit instrument niet mogelijk.

Inzet van dit instrument leidt tot minder ingrijpende onderzoeken en draagt bij aan het vertrouwensherstel. In de gemeente Tilburg heeft dit naar schatting gezorgd voor +/- 10% minder onderzoeken naar samenwoning (bron: Evaluatie Samenwonen op proef gemeente Tilburg)

3. In de motie met voorstelnummer 2024-RAAD-00032 wordt verzocht om de resultaten voor de begrotingsvergadering van 11 november 2025 te presenteren.

Door een kopie van het collegebesluit aan de raad te versturen, wordt aan dit verzoek voldaan.

Kanttekeningen

1.1 De pilot is gemeentelijk beleid.

Als de inwoner wil samenwonen met iemand die een bijstandsuitkering ontvangt in een andere gemeente, is dat alleen mogelijk als die gemeente ook toestemming geeft om tijdelijk samen te wonen met behoud van uitkering. De gemeente Steenwijkerland bemiddelt niet met andere gemeenten die samenwonen op proef niet kennen.

1.2 De gemeente Steenwijkerland heeft geen invloed op wetgeving die door andere instanties wordt uitgevoerd.

Er zijn diverse wetten waarbij de samenstelling van het huishouden van invloed is op de hoogte van de verstrekking, zoals bijvoorbeeld de Toeslagenwet. De gemeente Steenwijkerland kan deze gevolgen niet veranderen. We informeren inwoners die gaan samenwonen op proef over de eventuele gevolgen en adviseren hen contact op te nemen met de uitkeringsinstantie(s).

Financiën

Het is moeilijk om vooraf iets te zeggen over de financiële consequenties van dit beleid. Aan de ene kant verstrekken we mogelijk langer een bijstandsuitkering naar de norm voor een alleenstaande, maar aan de andere kant wordt er op termijn mogelijk meer bespaard omdat er een uitkering beëindigd kan worden. Daarnaast gaat het naar verwachting om een beperkt aantal deelnemers en een relatief korte periode van maximaal zes maanden.

Uitvoering en planning

De uitvoering wijzigt niet. De inkomensconsulenten zijn op de hoogte van de werkwijze en er is een werkinstructie beschikbaar.

Communicatie en participatie

De 'Beleidsregels tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering Steenwijkerland 2026' treden per 1 januari 2026 in werking. Alleen de citeertitel en de artikelen waar de citeertitel worden genoemd zijn gewijzigd.

We informeren inwoners via de gebruikelijke kanalen. Er wordt afgestemd met communicatie over het aanpassen van de informatie op de website en het maken van een flyer. Verder informeren we onze ketenpartners.

Is het besluit openbaar?

Ja